

Til § 13.

Bestemmelsen tilsigter en lettelse i det administrative arbejde og i bygningsstyrelsens økonomi.

Til § 14.

Tilsvarende bestemmelse findes i den gældende lov indeholdt i enkelte paragraffer (§§ 6, 8, 10 og 11). Det anses for formålstjenligt, at bygningsstyrelsens hjemmel til at foretage de undersøgelser og besigtigelser, der er nødvendige som følge af lovens bestemmelser, samles i en selvstændig paragraf.

Til § 16.

Det foreliggende forslag om oprettelse af en „Statens bygningsfredningsfond“ er udarbejdet på grundlag af de erfaringer, der siden vedtagelsen af lov om bygningsfredning af 12. marts 1918 er indvundet på bygningsfredningsområdet.

Historisk og æstetisk værdifulde bygninger eller bygningsdele, der er kommet i forfald, og som langsomt går tilintetgørelsen i møde, har hidtil kun sjældent kunnet reddes ved hjælp af de midler, der er stillet til Det særlige bygningsstyrelsens disposition. Bygningsstyrelsen har i talrige tilfælde været vidne til, at værdifulde, men forsømte bygninger, er gået tabt, fordi der ikke har været økonomisk mulighed for at gøre noget i tide. Først når der er tale om åbenlys vanrøgt, er styrelsen bemyndiget til at gribe ind med forlangende om bygningens istandsættelse på ejerens bekostning, jfr. lovens § 10; men da er det ofte for sent, og bygningsstyrelsen står overfor den risiko, at ejeren begærer nedrivningstilladelse, hvorved spørgsmålet om statsovertagelse af bygningen bliver aktuelt. I adskillige tilfælde havde bevaring af en fredet bygning været mulig, hvis bygningsstyrelsen havde haft mulighed for udover de i § 7 nævnte tilfælde at yde ejeren økonomisk hjælp til en sagkyndig istandsættelse mod samtidig opnåelse af sikkerhed for, at bygningen ville blive bevaret for eftertiden.

Både til dette formål og for, uden tidskrævende forelæggelse for bevillingsmyndighederne i hvert enkelt tilfælde, at kunne hindre nedrivning af en fredet bygning ved overtagelse af ejendommen er det nødvendigt, at der rådes over ikke ubetydelige midler, hvoraf der ikke blot kan ydes rimelige tilskud til en sagkyndig istandsættelse af fredede bygninger, men som i første række danner en kapital, der kan anbringes i ejendommene ved køb af disse og påny trækkes ud, når forholdene gør det muligt. Ved enhver sådan transaktion måtte det ved tinglysning af en særlig bevaringsservitut på ejendommen, jfr. lovforslagets §§ 10 og 12, sikres, at ejendommen ikke senere påny trues af forfald eller ned-

rivning. Visse redningsaktioner ville utvivlsomt kunne gennemføres med økonomisk gevinst, men i almindelighed vil der formentlig blive tale om ordninger, der medfører visse udgifter til gengæld for det opnåede resultat. Købes f. eks. et bevaringsværdigt hus i en mindre købstad for 30.000 kr., og restaureres det for 70.000 kr., hvorved det bringes i såvel bygningsmæssig som brugsmæssig tilfredsstillende stand, er det tænkeligt, at det — behæftet med den fornødne bevaringsdeklaration — ikke vil kunne afhændes for et beløb, der fuldt ud modsvarer den samlede investering; differencen må da betragtes som den udgift, der har været forbundet med ejendommens sikring og brugsmæssige forbedring. Det vil følgelig være nødvendigt at regne med fortsat kapitaltilgang, hvis arbejdet skal kunne føre til væsentlige resultater.

I visse tilfælde kan det også blive nødvendigt, at fredningsinstitutionen erhverver rettigheder over arealer, der støder op til fredede bygninger, hvis man vil sikre sig indflydelse på, hvordan disse fredede bygningers omgivelser skal være. Ofte havde opførelsen af skæmmende nybygninger op til fredede huse kunnet afværges, om man blot i tide havde sikret sig forkøbsret til nabogrunden. Det er sandsynligt, at man vil kunne få en sådan forkøbsret gratis eller på lempelige vilkår mange steder, hvor de nuværende ejere er villigt indstillet over for fredningstankerne, men det er en selvfølgelig forudsætning, at der da må være en institution, som er udrustet til at kunne benytte sig af en sådan forkøbsret, når den blev aktuel, ligesom det må være muligt at bære et tab — oftest formentlig ubetydeligt — ved videresalg også af sådanne ejendomme, efter at der på disse er tinglyst de fornødne deklarationer.

De ovenfor beskrevne bevaringsformål vil i et vist omfang kunne opfyldes ved oprettelse af en „Statens bygningsfredningsfond“. I betragtning af størrelsen af de midler, der påregnes at stå til fondens disposition, vil fondens herhenhørende virksomhed dog være begrænset til erhvervelse af mindre ejendomme, hvorimod overtagelse af nationale, større bygningsmindesmærker som hidtil må betragtes som en opgave for statsmagten som sådan, jfr. i øvrigt bemærkningerne ovenfor til § 10.

Det er endvidere hensigten gennem bygningsfredningsfonden i et vist omfang at bidrage til løsningen af de opgaver af byplanmæssig og saneringsmæssig karakter, som det må forventes, at de kommunale myndigheder efter de henholdsvis ved lov nr. 63 af 21. februar 1962 (byplanloven) og lov nr. 246 af 10. juni 1960 (landsbygge-loven) gennemførte ændringer i stigende omfang vil tage op i samarbejde